

445); 1043: «de ipso collo de *Enrrense* usque in ipso rio de *Ventolano*» (*Cart. Lavaix*, p. p. Puig F., § 22, p. 44).

1094: «castro *Enrés*» (*Li. Fe. Ma.* I, § 49.6): segurament hi havia tilde borrosa (*Enrés = ens*); 1181: «in kastro q. voc. *Enrrens*» (ib., ib., § 65, p. 109); 1359, ⁵ sembla ser el lloc que aquest cens troba reduït a *Rens*: segons el context: «lochs de La Guardia de Xus, *Ventolà, Vilva, Rens*, St. Johan de Geronella, del abat de *Laos*» [Lavaix, 18 focs tots junts, afegint-hi després Cardet, Massivert, Erta, Castellàs i Pont de Suert] (*CoDoACA* XII, 24); en tot cas no és *Raons* (< ARRABONTZE) que fonèticament no hi coincideix i n'és més apartat.

Tampoc crec que s'hi pugui identificar un hapax: «rigo de Esterri et de *Engurisi* usque in Gerundella», ¹⁵ a. 1010 (Serrano S., *NHRbg.* 440, text semblant en el *Cart. de Lavaix*, ed. Puig F., § 4, p. 61); si bé aquest llegeix *Egurisi*, i el data de 1013: Gironella ja és més al Nord, i la forma del nom s'acosta més aviat a la d'*Igüerri*.

ETIM. Sens dubte bascoide: en *E.T.C.* II, 11 i I, 12.6, vaig arrel·lar-ho amb *NLL* sobretot de l'Alt Pallars, on hi ha antiga term. *-ntze* reduïda més o menys: a *-ns* o *-s*. *Gramonse* > *Gramós*, *BERRAUNTZE* > *Barraonse* o *Berrós*, *Belonce*, *Adons*, *Ausinsi*, *Alins* ²⁵ i *Elins*. Als quals podem afegir «spelunca *Gorranse*» a. 993 (comitatu Paliarensi, cf. bc. *gorri* 'vermell'); *Gualabonse* (San Victorián, a. 1024); *Suconse* i *Suconsenses* (*ZRPh.* LXXVI, 288).

Hi tindriem, doncs, el sufix *-tze/-tzi*, tan descabdel·lat en l'onomàstica basca, en la formació de noms col·lectius, o més vagament locatius, sovint aplicats a noms de plantes. I aquí jo creuria que es tracta d'un *ERRENTZE*, format amb el guip. i alt-nav. *erren* 'espina, punxa'. En el nostre nom tenim generalment propagació ³⁵ de la nasal: *ERRENTZE* > *Enrens(e)*. Però en la menció de 1359 la *E-* de *Errens(e)*, no havent-s'hi propagat la nasalitat, es perdé, desemparada: *Rens*. El mot significaria simplement 'espinegar, bosquets de bardisses i esbarzers'.

Ens aporta una bona corroboració el nom d'una vall dels Pirineus gascons: *Arrens*, on *ERRENTZE* apareix sense la propagació de *-N-*. Extracto un treball meu de 1973: «*Arrens, Aucun* et *Azun* appartiennent à la dernière vallée pyrénéenne de la Bigorre, frontalière du Béarn. *Arrens* est le nom du gros village qui forme la tête de la vallée; *Azun* s'est appliqué plutôt à la vallée dans sa partie basse; intermédiaire entre ces deux endroits, se trouve *Aucun*, chef-lieu du canton. *Azun* remonte au bq. *asun* 'ortie' ---. *Aucun* probt. euskarien *elkun*, cf. bq. *elkorr* «terrain côtier, stérile, avaré», sans doute apparenté à *elorr* «épine», *elorrío* «tribulation». Donc le trois endroits d'*Azun, Aucun* et *Arrens*, consécutifs lorsqu'on remonte la vallée, signifieraient, le premier, «ortie» --- le 2me. «terrain épineux, plutôt stérile», et le troisième, franchement «ensemble d'épines et ronces: épinaie» (*Btr. z. Nfg.*, 1973, pp. 229-230).

També s'hauria pogut pensar en *irin*, on s'han ajuntat denominacions de la 'falguera' i la 'farina' (cf. su-

pra, art. *Alins*). Però ja seria més arbitrari el detall fonètic del pas d'un **IRINTZE* a *Arrens*, i pitjor per a *Enrens*, on la propagació nasal no s'hauria produït davant una *-R-* simple.

Enrialbo, V. *Rialb* i *En-* aglutinat

ENROIG

Dependència del terme de Xert (Baix Maestrat) recollida per JCoromines en les enquestes de l'*Onomasticon Cataloniae*.

ETIM. Potser postantroponímic format per l'aglutinació de l'article personal *en* i el sobrenom de persona *Roig*. J. F. C.

Ens, V. *Eus* i *En*

ENSAGENS

Gran raconada dins Andorra, a l'alta vall d'Encamp.

És a l'alta vall dels Cortals d'Encamp, afl. esq. Valira, entre l'Alt del Griu (2874 alt.) i la serra de Gargantillar; toca per l'E. amb el Cire dels Pessons i pel Sud amb la vall del Romadriu, 0°75-80 × 47°22-25 mapa de 1976 del Consell; però no hi ha raó per modificar en *-ents* la grafia *-ens* que seguïem M. Chevalier i jo. Tota la vall és a altura considerable, almenys cap a 2000 alt. i més; encara que potser el nom s'ha estès fins a les parts boscoses del fons de la vall, no és estrany que no n'hagi trobat mencions en els docs. antics. En són característics els 5 o 6 estanys, de grandària mitjana o petita, que s'hi troben a dalt, a l'extrem SE., a 2408 i 2547 alt.

ETIM. Clarament pre-romana, i sens dubte pertanyent a l'ampla família ibero-basco-aquitana. En *E.T.C.* II, 9, 37 i I, 126 no vaig fer gaire més que donar-lo com a nom d'etimologia incerta, pertanyent al grup d'aquells on la pronúncia pre-romana es va mantenir llargament, amb conservació de *-NS-* aborigen (*Anserall, Enseu, Arans, -ansís*).

És suggestiva, i orientadora, la semblança amb un grup de noms aborígens, documentats en part des de l'Antiguitat, especialment l'ibèric *Ennegensis* i l'aquità *Ennebons*, aplegat i comentat per M-Lübke (*Altportugiesischen Personennamen* II, 83) i altres; i amb aquest van diversos noms en *-BONNI, -ENNE, -TENNE*, dels quals he parlat als arts. *Embonui, Beado* (amb *Saint Beat*), *SEMBETTENNE* (*Btr. z. Nfg.*, 1973, 234, 235); conjunt amb el qual explicarem l'andorrà *Sispony* (cf *Les Bons*).

Això ja constitueix un punt de partida ferm, amb el qual potser fóra prudent de contentar-se, atesa la incertitud en què ens deixen les tenebres lingüístiques pre-romanes. Només que fos legítim modificar un poc aquell *Ennegensis*, com fóra fent-ne **Entzegegensis*, ja tindriem un ètimon d'*Ensagens*: pel que fa a l'aspecte fonètic, no fóra massa diferent de la diferència que hi ha entre l'aquità documentat *SENIPONNIS* i l'andorrà *Sispony*. ¿Suposa aquest *Senisponni* o *Sent-*